

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

Federalizm i jego aktualne aspekty
Wschód i Zachód – wobec przebudowy
Europy

Proces zjednoczenia Niemiec

Kryzys w Związku Radzieckim a Europa

Związek Radziecki a gospodarka rynkowa

Cztery i pięć lat integracji

Układy z Schengen

Jedność Europy a ugrupowania integra-
cyjne

Euratom a finansowanie prac badawczych

Badania wschodnioeuropejskie

Polityka europejska a ochrona środowiska

Oceny i omówienia

1992

1

(262)

Instytut Zachodni, nr 1, 1992
PL ISSN 0033-2437

Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu

PRZEGLĄD
ZACHODNI

IZ

Instytut Zachodni

PRZEGLĄD ZACHODNI

KWARTALNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
Od redakcji	1
<i>Lech Janicki</i> , Federalizm i jego aktualne aspekty	3
<i>Joe Verhoeven</i> , Wschód i Zachód – wobec przebudowy Europy	25
<i>Joachim Volz</i> , Proces zjednoczenia Niemiec jako stymulator integracji ogólnoeuropejskiej	39
<i>Gerhard Simon</i> , Kryzys w Związku Radzieckim i jego oddziaływanie na Europę	51
<i>Oleg T. Bogomołow</i> , Związek Radziecki na drodze do gospodarki rynkowej	59
<i>Jerzy Krasuski</i> , 40 lat integracji zachodnioeuropejskiej	69
<i>Władysław Czapliński</i> , Układy z Schengen (Czy pierwszy bastion „twierdzy Europa”?)	91
<i>Hanka Dmochowska</i> , Jedność Europy a ekonomiczne ugrupowania integracyjne na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych	105
<i>Piotr Kalka</i> , Finansowanie przez władze Euratomu współpracy międzynarodowej ugrupowania w zakresie prac badawczych i rozwojowych	125
<i>Tadeusz S. Wróblewski</i> , Nowa formuła „badań wschodnioeuropejskich”	143
<i>Martina Beckmann</i> , Polityka europejska w zakresie ochrony środowiska a Europa Wschodnia	159

OCENY I OMÓWIENIA

Stosunki polsko-niemieckie w historiografii. Cz. III. Studia z dziejów historiografii polskiej i niemieckiej. Pod red. J. Krasuskiego, G. Labudy, A. W. Walczaka (omów. <i>R. Wapiński</i>)	171
Jerzy Chodorowski, Osoba ludzka w doktrynie i praktyce europejskich wspólnot gospodarczych (omów. <i>Z. Mazur</i>)	174
Bogdan Koszel, Hiszpański dramat 1936-1939. Wojna domowa w polityce mocarstw europejskich (omów. <i>K. Olszewski</i>)	177
Europa i co z tego wynika. Rozmowy w Castel Gandolfo. Res Publica (omów. <i>J. Kiwerska</i>)	181
Ein demokratisches Deutschland für Europa. Wartburgtreffen 1990. Hrsg. U. Zwiener unter Mitarbeit von D. Jorke, G. Meinhold, K. Richter, E. Seeliger, T. Röthel, U. Kleeberg und J. Bauer (omów. <i>J. Kozłowski</i>)	183
Hans-Heinrich Wrede, KSZE in Wien. Kursbestimmung für Europas Zukunft (omów. <i>J. Koprucka-Puroł</i>)	186
Tadeusz Kisielewski, Federacja środkowoeuropejska. Pertraktacje polsko-czechosłowackie 1939-1943 (omów. <i>J. Kozeński</i>)	189
Ralf Dahrendorf, Betrachtungen über die Revolution in Europa in einem Briefe, der an einen Herrn in Warschau gerichtet ist 1990 (omów. <i>Z. Mazur</i>)	192

Domenico Caccamo, L'introduzione alla storia dell'Europa Orientale (omów. S. Sierpowski)	195
K.-D. Mende, H.-F. Rathenow (Hrsg.), Vorurteile und Feindbilder im Ost-West-Verhältnis (omów. M. Wagińska-Marzec)	199
Deutsch-polnische Ansichten zur Literatur und Kultur (omów. T. S. Wróblewski)	202
Ostdeutschland in Forschung und Lehre an den Hochschulen der Bundesrepublik Deutschland (1945-1988). Bearb. v. Klaus-Dieter Schlichte (omów. J. Kolacki)	204
Casare La Mantia, Il disarmo nella politica estera italiana (1931-1932) (omów. S. Sierpowski)	207
Janusz Lewandowski, Neoliberalowie wobec współczesności. Przedmowa Donald Tusk (omów. W. Łazuga)	209
Joachim Rogall, Die Geistlichkeit der Evangelisch-Unierten Kirche in der Provinz Posen 1871-1914 und ihr Verhältnis zur preußischen Polenpolitik (omów. Z. Zieliński)	212

Noty

Jacek Gorzkowski, Wojciech Morawski, Jesień narodów (omów. S. Żerko)	217
Henryk Różański, Spojrzenie na RWPG. Wspomnienia, dokumenty, refleksje 1945-1988 (omów. Z. W. Puślecki)	218
Wspólnota Europejska w oczach Polaków. Wybór publicystyki i dokumenty (omów. H. Dmochowska)	220
Europa w obliczu integracji. Wybrane zagadnienia. Pod red. J. Stefanowicza (omów. H. Dmochowska)	221
Dušan Hamšík, Drugi człowiek Trzeciej Rzeszy. Przełożyła Urszula Janus (omów. S. Żerko)	222
Documenta Occupationis. T. XIII. Położenie ludności polskiej w tzw. Kraju Warty w okresie okupacji hitlerowskiej. Wybór źródeł i opracowanie Cz. Łuczak (omów. M. Rutowska)	223
Maria Turlejska, Te pokolenia żałobami czarne... Skazani na śmierć i ich sędziowie (omów. M. Ramza-Stępiak)	224
Lutz Hoffmann, Die unvollendete Republik (omów. A. Fonsara)	225
Krzysztof A. Kuczyński (red.), Z dziejów germanistyki historyczno-literackiej w Polsce. Studia i materiały (omów. H. Orłowski)	226

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Cezary Trosiak, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	229
Tomasz Nodzyński, Zjednoczone Niemcy w Europie. Międzynarodowa konferencja naukowa w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze	234
Stanisław Żerko, Rola Niemiec w Europie – siła i słabość	237
Cezary Trosiak, Mniejszość niemiecka w Polsce – jej miejsce i rola w realizacji dobroświątecznych stosunków między Polską i Niemcami (szanse i zagrożenia)	238

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 478/79

Nakład 900 egz. Objętość: ark. wyd. 18,5, ark. druk. 15,625. Papier druk. sat. kl. III 80 g, 70×100. Oddano do składu w lutym 1992 r. Podpisano do druku w czerwcu 1992 r. Druk ukończono w lipcu 1992 r. Zam. nr 23/214. Cena 30.000,-

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA – POZNAŃ, UL. HEWELIUSZA 40

INHALT

- Lech Janicki*, Der Föderalismus und seine aktuellen Aspekte
Joe Verhoeven, Der Osten und der Westen angesichts der Umgestaltung Europas
Joachim Volz, Der deutsche Vereinigungsprozess als Stimulus der allgemeuropäischen Integration
Gerhard Simon, Die Krise in Sowjetrußland und deren Rückschlag auf Europa
Oleg T. Bogomolow, Sowjetrußland auf dem Weg zur Marktwirtschaft
Jerzy Krasuski, 40 Jahre westeuropäischer Integration
Władysław Czapliński, Die Schengenverträge – erste Bastion der „Festung Europa“?
Hanka Dmochowska, Die europäische Einheit und die integrierenden ökonomischen Gruppierungen Wende der 80-er und 90-er Jahre
Piotr Kalka, Die Finanzierung durch die Euratom-Verwaltung der internationalen Zusammenarbeit der Gruppierung im Bereich von Forschungs- und Entwicklungsarbeiten
Tadeusz S. Wróblewski, Eine neue Formel „osteuropäischer Forschungen“
Martina Beckmann, Die europäische Umweltschutzpolitik und Osteuropa

CONTENTS

- Lech Janicki*, Federalism, present aspects
Joe Verhoeven, East and West towards the reconstruction of Europe
Joachim Volz, Reunification of Germany as a stimulator of the European integration
Gerhard Simon, Crisis in the Soviet Union and its influence on Europe
Oleg T. Bogomolow, The Soviet Union on the way to market economy
Jerzy Krasuski, 40 years of west-European integration
Władysław Czapliński, Schengen Treaties – first outpost of the „Europe fortress“
Hanka Dmochowska, Unity of Europe and the economic integration groups in the late 1980's and early 1990's
Piotr Kalka, Financing international cooperation in research and development works by Euratom authorities
Tadeusz S. Wróblewski, New style of „East European research“
Martina Beckmann, European policy in environmental protection with respect to Eastern Europe

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Lech Janicki, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Lech Trzeciakowski, Wacław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca), Tadeusz Seweryn Wróblewski, Janusz Ziółkowski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki

Sekretarz redakcji: Romuaida Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska